

Začlenění předmětu do systému RVP a ŠVP

Charakteristika vyučovacího předmětu

Vyučovací předmět německý jazyk patří do vzdělávacího oboru další cizí jazyk. Vyučuje se v rozsahu 3 hodiny (2 hodiny) týdně zpravidla ve třídách dělených v rámci ročníku. Součástí vyučování německému jazyku je nejen vyučovací hodina, ale i příležitostné akce jako soutěže, výjezdy do zahraničí, výměnné pobyty, exkurze, projekty apod.

Vyučovací hodiny jsou různého typu — frontální vyučování (výklad, shrnutí učiva), skupinová práce, partnerská práce, samostatná práce (procvičování a opakování učiva, práce se slovníkem a autentickými materiály, práce s počítačovými programy apod.)

Výuka je zaměřena především na zvládnutí komunikativních dovedností na úrovni A1 podle Společného evropského referenčního rámce pro jazyky, proto je kladen velký důraz na dialogy, čtení s porozuměním, poslech s porozuměním, samostatný ústní projev a psaní. Při výuce mohou být využity časopisy, jednoduché autentické texty, audionahrávky, event. videonahrávky mluveného projevu, žáci jsou motivováni hrami, dramatizací, rapy apod.

Výuka probíhá v jazykových učebnách s možností použití interaktivní tabule, DVD a CD přehrávačů, ve třídách výpočetní techniky i třídách kmenových.

V předmětu německý jazyk využíváme pro rozvoj a utváření klíčových kompetencí výchovné a vzdělávací strategie:

Klíčové kompetence

Kompetence k učení

- efektivní získávání poznatků z nejrůznějších zdrojů (internet, knihy, časopisy apod.)
- při osvojování slovní zásoby pochopení slov ve vztazích — asociogramy, mind-mapping, protiklady
- motivace spojená s potřebou naučit se určité výrazy (projekty, exkurze apod.)
- práce s portfoliem
 - sebehodnocení — naučit se pod vedením učitele, využít i jinde
 - autonomní učení — uvědomělost přípravy pro budoucí využití v praxi
 - uvědomit si vlastní pokrok za určitou dobu (nejen ve srovnání s ostatními)
- projektové vyučování — plánování práce, rozvržení, rozdělení úkolů, přenesení do praxe
- práce s chybou v NJ — chybu nechávat jako nedostatek, ale krok ke zlepšení
- zvládat zdánlivě neřešitelné úkoly — např. poslech — nezpánikařit, když nerozumím, snažit se zareagovat, i když zcela nerozumím, domyslet si význam, cvičením dosahovat zlepšení
- transfer — schopnost aplikace z jedné situace do druhé (např. podobnost AJ — NJ)
- pochopení systému gramatiky — systematizace, zařazení dalších jevů do systému
- využití a aplikace internacionalismů a anglikanismů
- rozvoj jednotlivých dovedností v NJ (poslech s porozuměním, čtení s porozuměním, ústní projev, ...)
- využití jazykových dovedností v dalších jazycích, rozvoj jazykové paměti — cvičením se zlepšujeme v NJ a tím pomáháme dalším jazykům

Kompetence k řešení problémů

- uplatňování získaných dovedností k řešení jakéhokoliv problému, kde je nutná znalost cizího jazyka
- orientace žáka v cizím jazykovém prostředí
- telefonování, napsání jednoduchého e-mailu, krátké SMS-zprávy
- vyjádření souhlasu a nesouhlasu s názorem druhých při kolektivním řešení problémů
- řešení úkolů v učebnici a PS podle zadání
- aplikace různých postupů získaných při jiných činnostech v rámci řešení problémů v němčině
- uplatnění intuice, fantazie, improvizace, kreativity při řešení problémů
- ověření si teoretických poznatků v praxi a aplikace při dalších činnostech
- situační hry, *Rollenspiele* — reálné i nereálné situace
- zpracování projektů — dlouhodobý úkol — plánování řešení, týmová práce, příprava, využití znalostí reálií, využití médií, obhajoba, prezentace výsledků své práce
- pojmenování, definování problému, stanovení postupu, jak ho řešit, nalezení spolupracovníků, řešení, volba nejlepšího řešení
- předvídavost

Kompetence komunikativní

- praktické a efektivní využívání všech způsobů komunikace v cizím jazyce (písemná i ústní komunikace, nonverbální komunikace)
- formulace a vyjádření myšlenky tak, aby partner rozuměl
- rozšiřování slovní zásoby, vytváření systému
- transfer – využití podobnosti AJ – NJ
- nácvik struktury mluvených projevů – vyprávění, diskuze, dialog
- prezentace písemných projevů – e-mail, pozvánka, vzkaz, SMS-zpráva, přání, jednoduchá žádost, formulář
- schopnost reakce na slyšené i psané – pokyny, povely, úkoly
- tříbení jazykové paměti
- poslech s porozuměním – vyhledání základní informace (*Globalverstehen*), detailní porozumění (*Detailverstehen*)
- dovednost argumentace, obhájit si stanovisko, umět stručně informovat o určité záležitosti
- jednoduchý srozumitelný popis situace, věci
- nonverbální komunikace – mimika, gestikulace, řeč těla, využití intonace, důrazu, melodie hlasu
- komunikace s lidmi z jiných zemí (chatování v rámci skupiny i jinde)
- vhodné vyjadřování v určitých situacích – takt, ohleduplnost, zdvořilost
- sebevědomé vystupování při komunikaci, odbourávání bariér
- rozlišení soukromého rozhovoru, veřejné komunikace
- monologická cvičení – přednáška, popis, opis určitého výrazu, vyjádření názoru apod.
- dialogické situace – rozhovory, scénky, situační cvičení
- pomoc partnerovi, který v komunikaci nebo v CJ není tak dobrý
- kontaktní situace při různých příležitostech, řešení situací běžného života (cestování, nákupy, setkání s vrstevníky) – prosba o opakování, vyjádření souhlasu, námitky apod.

Kompetence sociální a personální

- uplatňování individuálních schopností k získávání a prohlubování vědomostí a dovedností v cizím jazyce
- týmová spolupráce, práce ve dvojicích, skupinách
- rozlišení a respektování rolí – vedoucí, účastník
- respektování jiného názoru při týmové práci
- prezentování a obhájení vlastních myšlenek při týmové práci
- sociální kontakty při realizaci projektů s žáky z cizích zemí (výměnné pobyty)
- budování sebevědomí
- využití CJ jako jazyka komunikace při týmové práci
- pozorování jiných zvyků, vztahů v cizích zemích (reálie)
- sebehodnocení a hodnocení druhých, hodnocení práce skupiny, srovnání, hledání rezerv
- schopnost uplatnit se v kolektivu
- schopnost předání svých profitů ostatním, využití schopností každého jednotlivce při týmové práci (individuální přístup)
- výměna zkušeností

Kompetence občanské

- zodpovědné plnění zadaných úkolů, zodpovědnost za sebe sama, za skupinu, tým
- tolerance odlišnosti – rasové, náboženské, ...
- takt, schopnost empatie
- dodržování pravidel – slušné chování, respektování pravidel země, v níž jsem host, respektování tradic jiných národů
- respektování české tradice
- ochrana rodinných tradic, respekt k tradicím v jiných rodinách, skupinách
- respektování individuálních zájmů, včetně zvýšeného zájmu o studium
- hrdost a vlastenectví
- kulturní chování, oblékání, mluva, zdvořilost
- poznávání společných prvků v dějinách – Rakousko-Uhersko, Karel IV., ...
- společné projekty sousedních zemí – ochrana životního prostředí
- poznávání problémů jiných zemí – rasismus, intolerance, násilí
- vztah k životnímu prostředí jako téma

Kompetence pracovní

- účelné využití vědomostí a dovedností získaných v jiných vzdělávacích oblastech pro oblast jazyka a komunikace (počítačová gramotnost, práce s mapou aj.)
- cizí jazyk jako prostředek komunikace při plnění úkolů
- práce se slovníkem
- vyhledání informací, materiálů potřebných pro práci v hodinách, na projektu
- dodržování řádu učebny, bezpečnostních zásad při používání techniky, médií
- formování pracovních návyků — vedení sešitu, psaní slovíček, domácí úkoly aj.
- schopnost pracovat ve dvojici, ve skupině, v týmu, na stanovištích
- hospodárně využívat pomůcky, sešit, učebnici, PS
- práce s mapou, plánem, grafem, schématem
- práce s internetem, vyhledávání a zpracování dat, respektování autorských práv
- volby různých forem práce podle zadaných úkolů
- prezentace výsledků své práce, práce skupiny
- orientace v učebnici, PS a dalších zdrojích informací
- organizování dlouhodobých úkolů, plánování práce
- příprava na zkoušky — plánování jednotlivých dílčích částí, vytváření dovedností
- hodnocení vlastní práce a práce své skupiny — práce s portfoliem, sebehodnocení

Velmi stručně zpracovaná obsahová stránka učiva pro obor němčina jako další cizí jazyk, ze které též učebnice vychází

Základní pravidla komunikace v běžných každodenních situacích — pozdrav, poděkování, odmítnutí, představování, vyprávění o známých skutečnostech (rodina, koníčky), sdělení, blahopřání, jednoduchý popis, rozhovory apod.

Jednoduchá sdělení — e-mail, SMS-zpráva, pozvánka, blahopřání, omluva, žádost, vzkaz, formulář, adresa aj.

Tematické okruhy

- představování
- domov, rodina
- škola
- volný čas a zájmová činnost, kamarádi
- nákupy, jídlo
- příroda, zvířata
- kalendářní rok (roční období, měsíce, dny v týdnu, hodiny)
- tradice a zvyky, svátky
- důležité zeměpisné údaje

Slovní zásoba a tvoření slov — synonyma, antonyma, význam slov v kontextu, internacionalismy, vlastní jména

Základní gramatické struktury, typy vět, základy pravopisu slov

Návrhy využití průřezových témat

E0 — Erste Schritte

- *výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech* — cizí jazyk jako prostředek komunikace a porozumění mezi národy, EU, osobnosti a pamětihodnosti německy mluvících zemí
- *mediální výchova* — formování základů správného verbálního projevu — fonetika jako jeden z důležitých předpokladů komunikace

E1 — Hallo, ich bin ... (Wer wohnt wo + D-A-CH, Formular)

- *mediální výchova* — první formulace základních údajů o sobě v cizím jazyce
- *osobnostní a sociální výchova* — já a moje okolí, seberealizace, mezilidské vztahy
- *multikulturní výchova* — soužití s odlišnými etnickými a kulturními skupinami

E2 — Meine Familie (Familienmitglieder, Berufe)

- *osobnostní a sociální výchova* — já a moje rodina, tolerance, porozumění v rodině, v širší společnosti
- *mediální výchova* — vyprávění příběhu, prezentace projektu

E3 — Ich und meine Schule (Schulsachen, Computer)

- *mediální výchova* — komunikace ve dvojicích, v menších skupinách, formulace jednoduchých otázek a odpovědí
- *osobnostní a sociální výchova* — vztahy ve třídě i mimo ni, problém šikany

+Punkt 1

- *mediální výchova* — formulace základních údajů o sobě v cizím jazyce, vyprávění jako základ mediálního sdělení, zpracování projektu na počítači a jeho prezentace
- *osobnostní a sociální výchova* — já a moje okolí, přátelé, moje zájmy, pozice mladého člověka a seberealizace, mezilidské vztahy, soutěživost
- *multikulturní výchova* — tolerance odlišných etnických a kulturních skupin jako prevence proti xenofobii a rasisticky motivovaným předsudkům

E4 — Mein Tag / Wo und wann? (Tagesablauf, Uhrzeit)

- *osobnostní a sociální výchova* — blahopřání, vztahy v rodině, vstřícnost, pochopení potřeb jiných, vzájemná pomoc
- *multikulturní výchova* — soužití různých národností

E5 — Hobbys, Freizeit, Freunde (Monate, Jahreszeiten, E-Mail)

- *osobnostní a sociální výchova* — využití volného času, koníček — správný krok k formování harmonické osobnosti, účelné využití volného času, parta, pozitivní a negativní stránky, negativní jevy
- *multikulturní výchova* — tolerance odlišných etnických a kulturních skupin jako prevence proti xenofobii a rasisticky motivovaným předsudkům
- *environmentální výchova* — rok v přírodě a vztah člověka k přírodním jevům

E6 — Was esse ich gerne? (Einkaufen, Kiosk, D-A-CH)

- *osobnostní výchova* — zdravá výživa jako součást zdravého životního stylu
- *výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech* — cestování, vzájemná spolupráce států EU

+Punkt 2

- *osobnostní a sociální výchova* — využití volného času o prázdninách, koníčky — správný krok k formování harmonické osobnosti, blahopřání, oslavy a vztahy v rodině
- *výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech* — cestování, vzájemná propojenost států EU
- *mediální výchova* — správné využití médií za účelem vybrání relevantní informace, vyprávění jako základ mediálního sdělení, zpracování projektu na počítači

Jednoduchý návrh zpracování části školního vzdělávacího programu

V tabulce nabízíme náměty, které mohou sloužit jako inspirace pro práci s tvorbou školního vzdělávacího programu. Řadu prvků si musí každá škola zpracovat podle vlastních podmínek.

ROČNÍK VII. 1. rok výuky

kommunikace v běžných každodenních situacích — pozdrav, poděkování, představování
jednoduchá sdělení — pozdrav a dopis, žádost, formulář
tematické okruhy — představování, domov, rodina, škola, volný čas a zájmová činnost, kamarádi, příroda, zvířata, kalendářní rok, jídlo, nákupy, důležité zeměpisné údaje
slovní zásoba a tvoření slov — synonyma, antonyma, význam slov v kontextu, internacionalizmy
základní gramatické struktury a typy vět — věta jednoduchá, oznamovací, tázací, tvorba otázky a záporu, pořádek slov ve větě, časování pomocných, některých modálních, pravidelných a některých nepravidelných sloves v přítomném čase, časové předložky *am, um, im*, podstatná jména ve 4. pádě, předložka *in* ve 3. pádě, přivlastňovací zájmena, vazba *ich möchte*

RVP ZV výstupy

poslech — rozumět některým známým slovům a jednoduchým větám, které se týkají žáka, rodiny a bezprostředního konkrétního okolí, mluví-li lidé pomalu a zřetelně
čtení — rozumět některým známým názvům, slovům a velmi jednoduchým větám, např. v oznámeních, na plakátech apod.
konverzace — jednoduchá konverzace za předpokladu, že protějšek je připraven věci opakovat v pomalejším tempu nebo je vyjádřit jinými slovy a pomůže formulovat to, co se pokouším říci, klást a zodpovídat jednoduché otázky v rámci velmi známých témat
souvislý projev — vyprávět jednoduchým způsobem o sobě, své rodině, kamarádech a svých koníčcích
psaní — psát krátké, jednoduché vzkazy a krátká sdělení

NJ JAKO DALŠÍ CJ

úvod do výuky německého jazyka — abeceda, pozdravy v německy mluvících zemích, dny v týdnu, čísla do 100, měsíce a barvy, německá dívčí, chlapecká a zvířecí jména, osobnosti, internacionalizmy
téma: Jmenuji se, bydlím... — časování sloves v jednotném čísle, otázky a odpovědi, jednoduchý dotazník, vykání, stručné sdělení, zápor *nicht*, souhlas, nesouhlas, otázky zjišťovací, základní seznámení s Německem, Rakouskem, Švýcarskem a Českem
téma: Moje rodina — přivlastňovací zájmena *mein, dein*, sloveso v přítomném čase v čísle jednotném, představení členů rodiny, krátké vyprávění o rodině, vazba *ich mag, vazba von*
téma: Škola — školní věci, určitý člen *der, die, das*, neurčitý člen *ein, eine, ein*, zápor *kein*, příkaz, rozkazovací způsob lexikálně, podstatná jména ve 4. pádě, sloveso *haben*, otázka „*Jak se to řekne německy?*“
téma: Denní program — časové údaje, způsobová slovesa *müssen, können*, časové předložky *um, am*
téma: Koníčky a volný čas — přivlastňovací zájmena, předložka *in* ve 3. pádě, časová předložka *im (Juli, Winter)*
téma: Jídlo — způsobové sloveso *mögen*, vazba *ich möchte*, časování nepravidelných sloves *nehmen, essen, fahren*, zeměpisné názvy — státy, města

MEZIPŘEDMĚTOVÉ VZTAHY

český jazyk — internacionalizmy, jména a příjmení v češtině, slova převzatá z jiných jazyků, telefonování — správný styl mluveného slova
zeměpis — země, ve kterých se mluví německy, Evropa v globálních souvislostech, Evropská unie
občanská výchova — organizace času v průběhu týdne, moje koníčky, organizace a využití volného času, povinnosti, nakupování
informatika — vyhledávání informací na internetu, písemná elektronická komunikace
biologie — zvíře jako domácí mazlíček, péče o zvíře, popis zvířete, jídlo, správné stravování, zdravá výživa
matematika — nakupování, placení
anglický jazyk — využití dovedností získaných při výuce prvního jazyka — při poslechu a čtení s porozuměním, využití podobnosti slovní zásoby, využití pracovních návyků — zápis a osvojování slovíček, pravidelná příprava apod.

Tematické dělení

E0 — Erste Schritte

Einheit 0 — Erste Schritte — úvod do výuky německého jazyka

Hlavním úkolem této vstupní části je nácvik a postupné osvojování správné výslovnosti a seznámení se základními fonetickými jevy německého jazyka. (např. správná výslovnost německých hlásek, intonace základních typů vět, správná poloha německého přízvuku a jeho výraznost).

Výchozí prvky: abeceda a internacionalismy, pozdravy, dny v týdnu, číslovky 0–100, barvy, měsíce, jména a příjmení, zvířecí jména, slavné osobnosti pocházející z německy mluvících zemí

Fonetika: základní výslovnost německých samohlásek a souhlásek, nácvik elementárních poslechových a výslovnostních dovedností

E1 — Hallo, ich bin ... (Wer wohnt wo + D-A-CH, Formular)

Komunikace: představení se, tykání a vykání, poděkování, otázky a odpovědi, získávání jednoduchých informací, vyplnění jednoduchého formuláře, písemné sdělení základních údajů o sobě a dalších osobách, posouzení správnosti

Gramatika: časování pravidelných sloves a slovesa *sein* v 1., 2. a 3. osobě j. č., vykání a tykání, vazba *ich mag* a časování slovesa *mögen* v jednotném čísle, slovosled věty oznamovací, *W*-otázky, zápor *nicht*, otázky zjišťovací (*ja — nein*)

Fonetika: větná melodie — oznamovací věta, *W*-otázka, *ja-nein* otázka, výslovnost obtížných slov

E2 — Meine Familie (Familienmitglieder, Berufe)

Komunikace: představení další osoby (člena rodiny), popis rodinné fotografie, vyprávění krátkého obrázkového příběhu, povolání — vazba *arbeiten als ...*

Gramatika: časování pravidelných sloves a slovesa *sein* v dalších osobách (+ systematizace časování), *mein — meine*, *dein — deine*, přídavné jméno v přísudku, nepřímý pořádek slov ve větě, vazba *von — ich bin Freund von ...*, vazba přivlastňovací — *Annas Mutter*

Fonetika: krátké a dlouhé vokály

E3 — Ich und meine Schule (Schulsachen, Computer)

Komunikace: pojmenování školních potřeb a počítačového příslušenství, otázka *Wie heißt das auf Deutsch?*, jednoduchý popis věcí, příkaz — pokyny ve škole

Gramatika: člen určitý *der, die, das* a neurčitý *ein, eine, ein*, časování slovesa *haben* (ve všech osobách) + 4. pád podstatných jmen s neurčitým členem (*Ich habe, kaufe, brauche ...*) a zájmenem *kein/keine*, imperativ lexikálně

Fonetika: slovní přízvuk

E4 — Mein Tag / Wo und wann? (Tagesablauf, Uhrzeit)

Komunikace: popis činností během dne a během týdne, poskytnutí informací o základních časových údajích (hodiny, dny), napsání krátkého vzkazu (SMS) — kde a kdy se sejdeme a reakce na něj, vyjádření povinností (co musím), vyjádření co umím

Gramatika: časové údaje, užití předložek *um, am, von ... bis* + časový údaj, způsobová slovesa *müssen* a *können*), sloveso *aufstehen* lexikálně

Fonetika: výslovnost přehlásek — *ä, ö, ü*

E5 — Hobbys, Freizeit, Freunde (Monate, Jahreszeiten, E-Mail)

Komunikace: popsat svoje koníčky a činnosti, pozvánka na oslavu e-mailem, reakce na pozvánku, blahopřání k narozeninám, uvést, kdy mám narozeniny já a moji přátelé, roční období a měsíce, práce se statistikou

Gramatika: stupňování *gern — am liebsten*, přivlastňovací zájmena *sein — ihr — unser — euer* (+ systematizace přivlastňovacích zájmen), užití předložky *im* + měsíc, roční období, předložka *in* ve 3. pádě (otázka *Wo?*)

Fonetika: dvojhlásky *ei — ie*

E6 — Was esse ich gerne? (Einkaufen, Kiosk, D-A-CH)

Komunikace: popis co rád/a jím a co mi nechutná, vyjádření přání *Ich möchte ...*, sdělení ceny, otázky — kolik co stojí, objednání jednoduchého jídla u kiosku, rozhovor — kam pojedeme o prázdninách, činnosti o prázdninách

Gramatika: časování některých silných sloves dle A1 — *essen, nehmen, fahren*, vazba *ich möchte*, časování slovesa *mögen* ve všech osobách, vazba *es gibt*, předložka *nach — nach Kroatien fahren*, názvy některých zemí

Fonetika: dlouhé vokály, přehlásky (dlouhé a krátké), slovní přízvuk